

ANEXA 4 la Ordinul Ministrului Educației, Cercetării și Tineretului nr.5235 / 01.09.2008

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM ȘI
EVALUARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

ARIA CURRICULARĂ
„ARTE”

EDUCAȚIE PLASTICĂ

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ
Clasele I – a X-a

Curriculum DEFICIENȚE MINTALE SEVERE,
PROFUNDE ȘI/ SAU ASOCIATE

Aprobat prin ordin al ministrului
nr.5235 / 01.09.2008

București, 2008

NOTĂ DE PREZENTARE

Pentru a relaționa cu lumea înconjurătoare, copiii cu deficiențe mintale severe, profunde și/ sau asociate au nevoie de mijloace alternative de exprimare și comunicare. Valențele terapeutice ale artei au un rol foarte important în procesul de educare și recuperare, începând cu stimularea polisenzorială și cu acțiunea directă cu obiecte din mediul înconjurător și terminând cu formarea unor abilități plastice, ca mijloace alternative de exprimare și comunicare.

Educația artistică stimulează creativitatea și imaginația. Aceasta furnizează numeroase experiențe senzoriale, vizuale, tactile și poate fi premisa unui mod aparte de a comunica și de a înțelege lumea. Copiii cu deficiențe mintale severe, profunde și/ sau asociate sunt caracterizați printr-un tablou amplu de manifestări la nivel cognitiv, comportamental, fiziologic, psihologic și social. Pentru a stabili o relație cu lumea înconjurătoare, ei necesită adesea mijloace alternative de expresie. În cazul copiilor cu deficiențe mintale severe, profunde și/ sau asociate, mijloacele de expresie artistică au scopuri preponderent educațional-terapeutice, indiferent de nivelul de dezvoltare a aptitudinilor plastice și muzicale ale acestora.

Activitățile de expresie plastică și grafică (desen, pictură, sculptură, colaj, modelaj) sunt modalități de interacțiune cu mediul și de exprimare, în special când abilitățile de comunicare verbală sunt insuficient dezvoltate. Valențele terapeutice ale artei sprijină realizarea funcției semiotice și procesul de dezvoltare a gândirii în cadrul interrelației dintre individ și mediu. Activitățile de expresie plastică constituie o formă fundamentală de comunicare – mult mai largă și mai complexă decât limbajul articulat – a evenimentelor interiorizate, a ideilor, a atitudinilor, a dorințelor, a proiecțiilor, a fanteziei.

Muzica, prin ritm și melodie, devine un mijloc alternativ de exprimare și comunicare în relaționarea acestor copii cu mediul înconjurător.

Educația muzicală și audițiile muzicale permit copilului cu deficiențe mintale severe, profunde și/ sau asociate să-și dezvolte mijloacele noi de expresie pentru activitățile de tip vocal, gestual, instrumental, să-și îmbunătățească relaționarea pozitivă în grup, să-și diminueze tensiunile emoționale și agresive.

Educația artistică oferă copiilor cu deficiențe mintale severe, profunde și asociate ocazia de a:

- explora diferite materiale și a parcurge procese artistice;
- intra în contact cu atributele lumii vii, acționând direct asupra culorilor, formelor, texturilor, modelelor și altor caracteristici;
- utiliza și analiza numeroase materiale și procese din mediile înconjurătoare pe care le pot analiza, combina, organiza vizual și tactil, astfel încât să corespundă intențiilor lor de comunicare;
- exprima ceea ce simt, văd, aud, gândesc, atunci când sunt părtași la o experiență artistică;
- valoriza și a evalua propriile realizări sau pe cele ale colegilor;

Marea forță educativă a artei se explică prin aceea că ea ne oferă nu numai cunoaștere plastică (prin imagini concrete) și muzicală (prin cântecele audiate și memorate), ci și emotivă (afectivă). Artă posedă multiple valențe educative și cognitive, deoarece se adresează nu numai afectivității și imaginației, ci și gândirii și voinței. Educația muzicală și plastică influențează stările afective și echilibrul neuropsihic al copilului cu dizabilități, având o mare importanță pentru decontractarea motorie și realizarea funcției catharsice.

CICLUL PRIMAR (CLS. I-IV)

OBIECTIVE CADRU

- 1. Explorarea senzorială a lumii înconjurătoare și dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice în vederea exprimării artistice**
- 2. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice**
- 3. Realizarea unor activități artistice și concretizarea lor în plan comunicațional**
- 4. Formarea simțului estetic și dezvoltarea capacității de apreciere a activității artistice**

A. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Explorarea senzorială a lumii înconjurătoare și dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice în vederea exprimării artistice

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.1 Explorarea polisenzorială a realității înconjurătoare	<ul style="list-style-type: none">▪ Observarea obiectelor din natură▪ Exerciții de gimnastică a mâinilor și a picioarelor cu/fără ritm▪ Exerciții de discriminare vizuală, tactilă, olfactivă, gustativă<ul style="list-style-type: none">- observarea proprietăților obiectelor (mărime, formă, culoare, textură, temperatură etc.);- discriminarea formei de fond (un obiect mare între obiecte mici și invers);- exerciții de urmărire a unui traseu cu privirea, degetele;- joc didactic pentru organizarea perceptivă și orientarea în câmpul vizual;▪ Drumetii, excursii în natură
1.2 Identificarea formelor, mărimilor, texturilor, culorilor, gusturilor, mirosurilor	<ul style="list-style-type: none">▪ Exerciții de identificare a caracteristicilor (culoare, formă, mărime, textură) obiectelor din mediu▪ Exerciții de descriere de imagini▪ Exerciții de asociere a unei culori cu obiecte reprezentative din mediul înconjurător (roșu - măr, verde – iarbă etc.)
1.3 Orientarea și organizarea spațială (direcție, poziție, distanță)	<ul style="list-style-type: none">▪ Exerciții de lateralitate, schemă corporală și de orientare spațială▪ Exerciții de orientare spațială – pe tablă, hârtie – cu verbalizarea (dacă este posibil) a poziției, distanței, direcției obiectelor▪ Exerciții de poziționare corectă în bancă în timpul activității▪ Activități grafice de trasare liberă a liniilor în diferite poziții▪ Exerciții de trasare a liniilor de diferite grosimi, cu instrumente de lucru diferite▪ Activități de organizare a spațiului plastic (în centrul suprafeței, pe margine, în friză etc.) după model sau comandă verbală
1.4 Pregătirea grafo-motrică generală	<ul style="list-style-type: none">▪ Exerciții de execuție a gesturilor fundamentale: rectilinii, rotative▪ Exerciții de control segmentar:<ul style="list-style-type: none">- imitarea gesturilor simple (mâini, brațe);- exersarea mâinii dominante și fixarea lateralității;▪ Exerciții de cunoașterea schemei corporale<ul style="list-style-type: none">- completarea desenelor lacunare cu indicarea și denumirea diverselor segmente ale corpului (propriu și cel din imagine);
1.5 Pregătirea perceptiv-motrică	<ul style="list-style-type: none">▪ Exerciții de dezvoltare a acuității vizuale▪ Exerciții de percepție a formelor și culorilor▪ Exerciții de coordonare oculo-motorie

2. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Manipularea și identificarea instrumentelor și materialelor utilizate în activitățile artistice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de familiarizare cu principalele instrumente de lucru: creion, pensulă, cărbune, planșetă ▪ Exerciții de familiarizare cu principalele materiale de lucru: hârtie, acuarele, lemn, lut, plastilină, aluat, semințe, materiale textile, flori și frunze uscate. ▪ Exerciții de manipulare a instrumentelor și materialelor de lucru pe spații diferite (ca mărime, compoziție, culoare) ▪ Exerciții de diferențiere a instrumentelor și a utilității acestora: pensulă, creion, cretă, liniar, ștampile, bureți, materiale alternative (dop de plută, radiere decupate) ▪ Exerciții de identificare a materialelor necesare lucrării tematice sau liber alese: hârtie, carton, sticlă, ceramică, lemn etc. ▪ Exerciții de identificare a materialelor din care sunt realizate obiectele model
2.2 Formarea gesturilor plastice în scopul însușirii unor tehnici de lucru și a unor elemente de limbajului plastic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de divertisment grafic: mâzglire, zig-zag, rotunduri ▪ Exerciții de învățare a elementelor de limbaj plastic: <ul style="list-style-type: none"> - punctul; - linii în diferite sensuri (verticale, orizontale, oblice, curbe, circulare); - colorarea și hașurarea unor contururi simple; - redarea prin îmbinare de linii a unor forme și imagini cunoscute de către copii; - redarea unor obiecte simple prin îmbinarea diferitelor forme cunoscute de către copii; - colorarea unor spații din ce în ce mai mici; - dactilopictură; - mânăuirea corectă a pensulei și folosirea acuarelelor; - exerciții de alternare a culorilor; - așezarea în pagină a elementelor temei (îndeosebi în plan monolinar);
2.3 Realizarea unor lucrări artistice libere sau pe o temă dată, utilizând diverse materiale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de pictură, desen, pe o temă dată: natură s.a. ▪ Exerciții de compoziție liberă: desen, colaj, grafică etc. ▪ Exerciții de compoziție simplă prin puncte, linii, pete de culoare, dactilopictură etc.

3. Realizarea unor activități artistice și concretizarea lor în plan comunicațional

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Stimularea exprimării libere prin intermediul limbajului plastic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de evaluare și diagnosticare proiectivă: <ul style="list-style-type: none"> - reprezentarea de sine „Omul” ; - Eul și ceilalți „Familia” ; - Eul și lumea „Arborele” ; ▪ Exerciții de armonizare a culorilor <ul style="list-style-type: none"> a) lumină și culoare <ul style="list-style-type: none"> - spectrul culorilor (roșu, portocaliu, galben, verde, albastru,

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Stimularea exprimării libere prin intermediul limbajului plastic	<p>violet) „Curcubeul”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - culori primare (roșu, galben, albastru) „ Tricolorul” ; <p>b) relația dintre culori și stările afective</p> <ul style="list-style-type: none"> - culori calde; - culori reci ; <p>c) combinarea culorilor</p> <ul style="list-style-type: none"> - culori complementare (galben + albastru = verde, roșu + galben = portocaliu, roșu + albastru = violet) ; - culori acromatice (alb, negru, gri) ;
3.2 Realizarea unor compoziții bazate pe reprezentări geometrice ca suport comunicațional	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reprezentarea spațiului geometric caracterizat de linii, forme, volum - exerciții de identificare a acestor elemente în mediu; - desene schematizate din linii și forme geometrice (ex: „Zidul”, „Crenguța de brad”, „Guler”, „Ceasul”, „Pâlnie”, „Tabla de scris”);
3.3 Realizarea unor compoziții colective pe o temă dată	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de realizare a unor aranjamente decorative, bazate pe repetiție, alternanța motivelor etc. (ex:„Chenarul cu figuri geometrice”) ▪ Exerciții de compunere a unei teme cu ajutorul combinării variate a elementelor cunoscute (ex: „Coșul cu fructe”, „Coșul cu legume”, „Coșul cu ouă de Paște”) ▪ Participarea la compoziții colective tematice: panoul clasei, albumul ▪ Desen pe asfalt ▪ Concursuri ▪ Expoziții

4. Formarea simțului estetic și dezvoltarea capacității de apreciere a activității artistice

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
4.1 Descrierea lucrărilor realizate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de descriere a produsului activității personale și a colegilor (culoare, formă, emoțiile provocate) ▪ Exerciții de comunicare a conținutului lucrării
4.2 Interpretarea și aprecierea propriei lucrări	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de comparare a produsului personal cu modelul sau cu altele similare ▪ Exerciții de interpretare și apreciere a produselor activității după anumite criterii: <ul style="list-style-type: none"> - să răspundă temei alese sau propuse; - să ilustreze elementele specifice ale subiectului; - să oglindească unele trăsături ale obiectelor, ființelor înfățișate; - să respecte proporția ș.a.;
4.3 Interpretarea lucrărilor celorlalți (colegi, realizatorul model etc.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Exerciții de apreciere a produsului activității colegilor ▪ Exerciții pentru identificarea semnificației produsului activității celorlalți colegi ▪ Exerciții de evidențiere a elementelor pozitive și negative caracteristice produselor activității celorlalți ▪ Concursuri de desen ▪ Expoziții

B. CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII:

- ***Elemente de explorare polisenzorială a lumii înconjurătoare***
- ***Acțiuni de manipulare și cunoaștere a obiectelor din mediul înconjurător***
 - gesturi fundamentale (rectilinii, rotative)
 - controlul segmentar (gesturi simple, fixarea lateralității, schemă corporală, coordonare dinamică a mâinilor)
- ***Elemente de pregătire grafo- motrică generală***
- ***Elemente de pregătire perceptiv-motrică generală***
 - acuitate vizuală;
 - exerciții vizio-grafice;
 - exerciții de perceperea formelor și a culorilor;
 - coordonare ochi-mână;
- ***Caracteristicile obiectelor din mediul înconjurător (formă, mărime, culoare)***
 - denumirea obiectelor concrete;
 - relația obiect-imagie (asemănări, utilitate);
 - planșe tematice (animale, plante, vase ornamentale);
 - figuri geometrice (cerc, pătrat, dreptunghi, triunghi);
 - diferențierea culorilor;
 - discriminare fond-formă;
- ***Instrumente de lucru: creion, pensulă, cărbune, culori***
- ***Materiale de lucru:*** hârtie, carton, acuarele, lemn, aluat, lut, plastelină, semințe, frunze și flori uscate, materiale textile ș.a.
- ***Gesturi plastice***
 - divertisment grafic (mâzgălituri, zig-zag-uri, rotunduri)
 - elemente de limbaj plastic: punctul, linia, pata de culoare, amprenta
- ***Spațiul plastic***
- ***Compoziții:***
 - desene proiective;
 - armonizarea culorilor (lumină și culoare, culori primare) ;
 - culoarea și stările afective (culori calde, culori reci) ;
 - combinarea culorilor (culori complementare, culori acromatice) ;
 - desen liber;
 - desen cu temă dată;
 - desen individual;
 - compoziție colectivă;
 - desen după șablon;
 - desen cu contur dat;
 - desen schematizat;
 - desen decorativ;
 - desen prin combinare de linii și puncte;
 - desen lacunar;
 - aranjament decorativ;
- ***Compoziția ca mijloc de comunicare***
 - spațiul geometric;
- ***Descrierea produsului activității personale și a colegilor***
- ***Compararea produsului personal cu modelul prezentat sau cu altele similare***
- ***Aprecieri produsului activității***

CICLUL SECUNDAR (CLS. V-X)

OBIECTIVE CADRU

- 1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice în vederea exprimării artistice**
- 2. Utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice**
- 3. Realizarea unor activități artistice și concretizarea lor în plan comunicațional**
- 4. Dezvoltarea simțului estetic și a capacității de apreciere a activității artistice**

A. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Dezvoltarea structurilor și conduitelor perceptiv-motrice în vederea exprimării artistice

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1.1 Descrierea caracteristicilor obiectelor (formă, mărime, textură, culoare) și ale ființelor	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de observare dirijată a unor obiecte din natură • Exerciții de recunoaștere a figurilor geometrice în obiectele din mediul înconjurător • Exerciții de descriere a caracteristicilor (culoare, formă, mărime, textură) obiectelor din mediu și ale unor ființe. • Exerciții de sortare a unor obiecte, după anumite criterii (formă, mărime, textură, culoare) • Exerciții de descriere de imagini • Exerciții de asociere a unei culori cu obiecte reprezentative din mediul înconjurător (roșu - măr, verde – iarbă etc.)
1.2 Orientarea și organizarea spațială (direcție, poziție, distanță) și temporală	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de lateralitate, schemă corporală, orientare spațială • Exerciții de orientare spațială – pe plan vertical, orizontal – cu verbalizarea (unde este posibil) a poziției, distanței, direcției obiectelor • Exerciții de trasare a conturilor cu ajutorul șabloanelor, după contur interior sau exterior, folosind figura decupată, începând cu cercul • Exerciții de redare prin desen a poziției corpului omenesc în mișcare după șablon • Exerciții de desen prin schematizare • Exerciții de colorare a suprafețelor, începând cu cercul, cu respectarea conturului • Exerciții de colorare a imaginilor cu forme neregulate, fără depășirea conturului • Activități de organizare a spațiului plastic (în centrul suprafeței, pe margine, în friză etc.) după model sau comandă verbală • Exerciții de desen după desen, cu evidențierea perspectivei („Peisaj”etc.) • Exerciții de desen cu tematică temporală <ul style="list-style-type: none"> - momentele zilei: „Aurora”, „Amiază”, „Amurgul”, „Noaptea” - anotimpurile: „Primăvara”, „Vara”, „Toamna”, „Iarna”
1.3 Dezvoltarea perceptiv-motrică generală	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de dezvoltare a acuității vizuale <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de discriminare a formei de fond; - exerciții de discriminare a unor figuri geometrice incomplete, imagini lacunare; - exerciții de completare a desenelor lacunare cu indicarea și denumirea diverselor segmente lipsă; • Exerciții de percepție a formelor, culorilor, mărimilor • Exerciții de coordonare ochi-mână <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de punctare, trasare de linii, hașurare, colorare;

2. Utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
2.1 Manipularea corectă a instrumentelor și materialelor utilizate în activitățile artistice	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de manipulare a instrumentelor și a materialelor de lucru (hârtie, acuarele, lemn, lut, plastilină, aluat, semințe, materiale textile, flori și frunze uscate, pe spații diferite (ca mărime, compoziție, culoare) • Exerciții de diferențiere a instrumentelor și a utilității acestora: pensulă, creion, cretă, liniar, ștampile, bureți, materiale alternative (dop de plută, radiere decupate) • Exerciții recunoaștere a materialelor necesare lucrării tematice sau liber alese: hârtie, carton, sticlă, ceramică, lemn etc. • Exerciții de identificare a materialelor din care sunt realizate obiectele model
2.2 Dezvoltarea gesturilor plastice în scopul însușirii unor tehnici de lucru și a unor elemente de limbaj plastic	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de învățare a elementelor de limbaj plastic: <ul style="list-style-type: none"> - compoziții figurative având ca elemente plastice linia și punctul; - compoziții figurative și non-figurative realizate dintr-o singură culoare și apoi combinarea lor; - redarea prin îmbinare de linii a unor forme și imagini cunoscute de către copii; - redarea unor obiecte simple prin îmbinarea diferitelor forme cunoscute de către copii; - colorarea unor spații din ce în ce mai mici; - dactilopictură; - mânuirea corectă a pensulei și folosirea acuarelelor; - așezarea în pagină a elementelor temei (îndeosebi în plan monolinar); - exersarea unor elemente simetrice „Mozaicul”; - exerciții de alternare a culorilor; - exerciții de respectare a proporției; - exerciții de folosire a unor elemente decorative;
2.3 Realizarea unor lucrări artistice libere sau pe o temă dată, utilizând diverse materiale	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de pictură, desen, pe o temă dată: peisaj, portret s.a. • Exerciții de compoziție liberă: desen, colaj, grafică, felicitări etc. • Exerciții de compoziție simplă prin puncte, linii, pete de culoare, dactilopictură etc. • Exerciții de realizare a unor lucrări colective: pictură, colaj etc

3. Realizarea unor activități artistice și concretizarea lor în plan comunicațional

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Stimularea exprimării libere prin intermediul limbajului plastic	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de evaluare și diagnosticare proiectivă: <ul style="list-style-type: none"> - reprezentarea de sine - „Omul” ; - Eul și ceilalți - „Familia” ; - Eul și lumea - „Arborele” ; • Exerciții de armonizare a culorilor: <ul style="list-style-type: none"> a) <i>lumină și culoare</i>

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
3.1 Stimularea exprimării libere prin intermediul limbajului plastic	<ul style="list-style-type: none"> - spectrul culorilor (roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, violet) „Curcubeul”; - culori primare (roșu, galben, albastru) „ Tricolorul”; <i>b) relația dintre culori și stările afective</i> - culori calde (galben, galben-portocaliu, roșu-portocaliu, roșu și violet-roșcat); - culori reci (galben-verzui, verde, albastru-verzui, albastru, albastru-violaceu, violet); - corespondența asemănătoare cu efectul de cald și rece (însorit-umbrit, opac-transparent, iritant-liniștitor, gros-subțire, pământesc-aerian, apropiat-îndepărtat, greu-ușor, uscat-umed); <i>c) combinarea culorilor</i> - culori complementare (galben + albastru = verde, roșu + galben = portocaliu, roșu + albastru = violet); - culori acromatice (alb, negru, gri);
3.2 Realizarea unor compoziții bazate pe reprezentări geometrice ca suport comunicațional	<ul style="list-style-type: none"> ● Exerciții de reprezentare a spațiului geometric, caracterizat prin linii, forme, volum - exerciții de identificare a acestor elemente în mediu; - desene schematizate din linii și forme geometrice (ex: „Guler”, „Ceasul”, „Pâlnie”, ”Zidul”) ; - desene bazate pe aceeași formă (ex: ”pară – ibric – cană”, „bec – pisică”) ; - desen după desen (evidențierea perspectivei) „Peisaj” ; - desen cu tematică temporală; - momentele zilei: „Zori de zi”, „Amiază”, „Amurgul”, „Noaptea” ; - anotimpurile: „Primăvara”, „Vara”, „Toamna”, „Iarna” ;
3.3 Realizarea unor compoziții colective pe o temă dată	<ul style="list-style-type: none"> ● Exerciții de realizare a unor aranjamente decorative, bazate pe repetiție, alternanța motivelor etc. (ex: „Șervetul”, „Fața de masă”, „Costumul popular”, „Vaza”) ● Exerciții de compunere a unei teme cu ajutorul combinării variate a elementelor cunoscute (ex: „Coșul cu flori”, „Bradul de Crăciun”, „Coșul cu ouă de Paște”) ● Exerciții de ilustrare prin desen/ pictură a unor scene dintr-o poveste și reproducerea verbală de către copii a acestei scene (în mod liber sau pe bază de întrebări) ● Exerciții de realizare de compoziții colective tematice: panoul clasei, albumul, planșa ● Desen pe asfalt ● Concursuri de desene ● Expoziții de desene

4. Dezvoltarea simțului estetic și a capacității de apreciere a activității artistice

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
4.1 Descrierea lucrărilor realizate	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de descriere a produsului activității personale și a colegilor (culoare, formă, emoțiile provocate) • Exerciții de comunicare a conținutului lucrării
4.2 Interpretarea și aprecierea propriei lucrări	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de comparare a produsului personal cu modelul sau cu altele similare • Exerciții de interpretare și apreciere a produselor activității după anumite criterii: <ul style="list-style-type: none"> - să răspundă temei alese sau propuse - să ilustreze elementele specifice ale subiectului - să oglindească unele trăsături ale obiectelor, ființelor înfățișate; - să respecte proporția ș.a.
4.3 Interpretarea lucrărilor celorlalți (colegi, realizatorul model etc.)	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de apreciere a produsului activității colegilor • Exerciții pentru identificarea semnificației produsului activității celorlalți colegi • Exerciții de evidențiere a elementelor pozitive și negative caracteristice produselor activității celorlalți • Concursuri de desen • Expoziții de desene • Drumeții, excursii în natură, • Vizitarea unor muzee de artă • Vizitarea unor expoziții de artă • Vizionarea unor albume de artă • Filme documentare/ filme didactice de profil

B. CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

- *Acțiuni de manipulare și cunoaștere a obiectelor din mediul înconjurător (asemănări, utilitate)*
- *Caracteristicile obiectelor din mediul înconjurător (formă, mărime, culoare)*
- *Lateralitate, schemă corporală, coordonare dinamică a mâinilor*
- *Elemente de pregătire perceptiv-motrică generală*
 - acuitate vizuală;
 - exerciții vizio-grafice (diferențierea culorilor, discriminare fond-formă);
 - exerciții de perceperea formelor și a culorilor (cerc, pătrat, dreptunghi, triunghi);
 - coordonare ochi-mână;
- *Instrumente de lucru:* creion, pensulă, cărbune, culori,
- *Materiale de lucru:* hârtie, carton, acuarele, lemn, aluat, lut, plastelină, semințe, frunze și flori uscate, materiale textile ș.a.
- *Gesturi plastice* (dactilopictură, colorare etc.)
- *Elemente de limbaj plastic:* punctul, linia, pata de culoare, amprenta
- *Spațiul plastic*
- *Compoziții:*
 - desene proiective;
 - armonizarea culorilor (lumină și culoare, culori primare) ;
 - culoarea și stările afective (culori calde, culori reci) ;

- combinarea culorilor (culori complementare, culori acromatice) ;
- desen liber;
- desen cu temă dată;
- desen individual;
- compoziție colectivă;
- desen după șablon;
- desen cu contur dat;
- desen schematizat;
- desen decorativ - planșe tematice (animale, plante, vase ornamentale) ;
- desen prin combinare de linii și puncte;
- desen lacunar;
- aranjament decorativ;
- **Compoziția ca mijloc de comunicare**
 - spațiul geometric;
 - evidențierea perspectivei;
 - reprezentări plastice spațio-temporale;
- **Descrierea produsului activității personale și a colegilor**
- **Compararea produsului personal cu modelul prezentat sau cu altele similare**
- **Apreciere produsului activității**

C. SUGESTII METODOLOGICE

Activitățile de educație plastică trebuie să pună accent pe modalitățile de lucru care respectă principiile didactice cu copiii cu deficiențe, individualizarea, accesibilitatea sarcinilor, asigurarea unei baze perceptiv-motrice care să ajute la formarea gesturilor plastice.

Exersarea gesturilor plastice, învățarea elementelor de limbaj plastic stimulează exprimarea liberă a acestor copii care prezintă abilități de comunicare insuficient dezvoltate.

Combinarea și armonizarea culorilor permit copiilor cu deficiențe mintale severe, profunde și/ sau asociate să-și diminueze propriile tensiuni emoționale și comportamentale, să atingă stări de echilibru psiho-afectiv și să se elibereze de anumite comportamente aberante.

Efectele psiho-terapiei de expresie asupra copiilor cu deficiențe profunde, severe și asociate constau (după C. Păunescu) în următoarele:

- reactualizarea Eu-lui;
- identificarea persoanei;
- deconflictualizarea;
- învățarea simbolurilor culturale;
- reechilibrarea afectivă;

Educația plastică trebuie să contribuie, în mod deosebit, la formarea și dezvoltarea spiritului de observație, a atenției, a reprezentărilor spațiale, a interesului și plăcerii de a desena, de a colora, de a modela și de a aranja, după cerințele frumosului din jur.

Profesorul trebuie să creeze un climat socio-afectiv pozitiv, securizant și stimulat și să asigure flexibilitatea activităților educaționale și de învățare. Cadrul didactic poate adapta materialele, tehnicile și conținutul temelor la specificul deficienței, în funcție de nevoile subiectului cu care lucrează.

Activitățile de desen pot fi întregite prin vizite la muzee, expoziții de artă, prezentarea unor albume de artă ș.a. Prin aceste activități, precum și prin organizarea de expoziții de desene, profesorul stimulează creativitatea și asigură valorizarea pozitivă și afirmarea de sine a elevilor în plan social.

Grupul de lucru pentru elaborarea programei școlare:

Coordonator:

Consilier CNCEIP, Adina Valeria Marinache

AUTORI:

Prof. Floare Manolescu – Școala Specială nr.10, București

Prof. Mihaela Bazarciuc – Școala Specială nr.10, București

Prof. Maria Georgescu – Școala Specială nr.10 , București

Prof. Paula Grigoroiu – Școala Specială nr.10, București

Prof. Marian Casapu – Școala Specială nr.6, București